

การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้าง การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

The Development of Teacher Development Program in Thai Learning Management to Enhance Students' Critical Thinking for Secondary Schools Under the Nakhon Ratchasima Provincial Administration Organization

สุรียา เสนาวงค์¹, ฉลาด จันทรสมบัติ²

Suriya Senawong¹, Chalard Chantarasombut²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา 3) สร้างโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 136 คน และระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Pitchayabundit College

แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้อาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้อาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. โปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมายของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมพัฒนาของโปรแกรม ประกอบด้วย 6 Module คือ 4.1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ 4.2) การพิจารณาความพร้อมของผู้เรียน 4.3) การกำหนดเนื้อหา 4.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.5) การประเมินผล และ 4.6) ข้อมูลป้อนกลับใช้ระยะเวลา 118 ชั่วโมง วิธีการพัฒนา ได้แก่ การอบรม และการพัฒนาตนเอง โดยดำเนินการพัฒนา 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ชั้นที่ 2 การพัฒนา ชั้นที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน และชั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความ เป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อาษาไทย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the elements and indicators of Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools Under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization, 2) to study current condition and desirable condition of Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization, and 3) to create a teacher development program in Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization. Research and Development was conducted including 3 phases ; phase 1: studying of elements and indicators of Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization, validated by 5 experts, phase 2: current condition

and desirable condition study of Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization form sampling, 136 Thai teachers, phase 3: the development of teacher development program in Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization, confirmed by 5 experts. The research tools were the questionnaire, interview and evaluation form. The statistics used for data analysis consisted of the percentage, mean, standard Deviation and Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The research findings were as follows:

1. The elements of Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization validated by 5 experts, in overall, were in the highest level.

2. The current condition of Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization was in high level and the desirable condition, in overall, was in the highest level.

3. The developed program, the teacher development program in Thai learning management to enhance students' critical thinking for secondary schools under the Nakhon Ratchasima provincial administration organization, consisted of program elements including: 1) the rationale and approach of program, 2) the objectives of program, 3) goal of program, 4) content and activities: 4.1) the learning objective determination, 4.2) the consideration of student readiness, 4.3) the content determination, 4.4) learning activity management, 4.5) evaluation, and 4.6) feedback for 118 hours, and 5) program assessment. The development techniques were: 1) training, 2) personal development. The development was implemented by 4 steps including: step 1) pre-development assessment, 2) the development, 3) the integration during working, and 4) post-development assessment. The results of assessment by the qualified experts found that the utility, the feasibility and the propriety were in the highest level.

Keywords: The development, teacher development program in Thai Learning Management, enhance students' critical thinking

บทนำ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นศิลปะแห่งการวิเคราะห์และประเมิน การคิดในเรื่องใด ๆ หรือปัญหาใด ๆ ด้วยแนวคิดที่มุ่งไปสู่การปรับปรุงวิธีคิดของตนเองให้ดีขึ้นเรื่อยๆ เป็นการชี้นำด้วยตนเอง ปรับแก้ไขวิธีคิดตนเองโดยใช้มาตรฐานทางปัญญาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ อย่างระมัดระวัง การคิดเชิงวิจารณ์จะช่วยในการติดต่อสื่อความและเพิ่มความสามารถ ในการแก้ปัญหา ที่มีประสิทธิภาพ ช่วยนำไปสู่ความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะการคิดแบบถืออัตตะ (Egocentrism) และการคิดแบบถือพวก (Sociocentrism) (Paul and Elder, 2008: 3) ในการจัดการศึกษาใหม่ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจกับข้อมูลที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ ได้นำไปสู่การค้นหาความจริง เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ดี ในการดำเนินชีวิตที่ดี ต่อตนเองและสังคม การคิดแบบมีวิจารณญาณจะช่วยให้สามารถค้นหาปัญหาและวิธีการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบและเน้น การปฏิบัติมากกว่า การท่องจำเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ซึ่งจะเป็นพื้นฐาน การเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาในปัจจุบันต่างก็มีแนวคิด เกี่ยวกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้รับการฝึกคิดในระหว่างกิจกรรม การเรียนรู้สามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้การตัดสินใจในการทำกิจกรรมงานต่างๆ เป็นไปอย่างมีเหตุผลถูกต้องเหมาะสม เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นก็สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ไม่กระทำการพลาดพลั้งโดยขาดความยับยั้งหรือคิด

ไม่เป็น (สุคนธ์ ลิ้นพานนท์, 2558: 9) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของสมองคนไทยยุคใหม่ให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ถือเป็นทักษะการคิดที่จำเป็นต้องพัฒนาตั้งแต่ก่อนที่จะเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องพัฒนาตั้งแต่วัยเด็กและให้คงทนจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ยิ่งในวัยเด็กเล็กมากเท่าไรยิ่งเป็นผลดีมากเท่านั้น เพราะการคิดแบบมีวิจารณญาณ จำเป็นจะต้องมีการสะสมประสบการณ์ที่ละเอียดที่ละน้อย ไม่ใช่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ, 2544: 7) ดังนั้นจึงมีพัฒนาการทางความคิด สามารถคิดแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งเป็นลักษณะ ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การพัฒนาให้นักเรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ต้องพัฒนาการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้น การปฏิรูป การเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านกระบวนการคิด เพราะการคิดเป็นทักษะไม่ใช่พรสวรรค์สามารถฝึกฝนกันได้ (ทศนา เขมมณี และคณะ, 2544: 36)

จากรายงานการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามโครงการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน ครูมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยลดบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ด้วยการให้นักเรียน ได้เรียนรู้จากใบความรู้ และใบงานที่สร้างขึ้น ซึ่งครูเข้าใจว่าเป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากใบความรู้ และใบงานที่สร้างขึ้น ซึ่งครูเข้าใจว่าเป็นกระบวนการที่ให้นักเรียน สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นเพียงการสอนแบบเดิม

ที่เปลี่ยนจากการฟังครูเป็นการอ่าน ใบความรู้เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 49) การเรียนการสอน ของไทยในสถาบันการศึกษาทุกระดับ เป็นการศึกษาที่สร้างความอ่อนแอทางสติปัญญาและทำลายศักยภาพในการเรียนรู้ เนื่องจากการถ่ายทอดเนื้อหาในห้องเรียนและท่องจำจากตำราเป็นใหญ่ ผู้เรียนขาดประสบการณ์และขาดการศึกษาจากความ เป็นจริงรอบตัว ขาดการมีวิจารณ์ญาณ ขาดการนำประสบการณ์หรือข้อมูลมาสังเคราะห์ การศึกษาที่ดีควรจะสร้างคนให้ฉลาด เป็นคนดี และมีความสุข (ประเวศ วะสี, 2539: 20-24) ซึ่งปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะกระบวนการ พบว่าครูผู้สอนโดยทั่วไปพอมีความคุ้นเคยกับการสอนทักษะกระบวนการปฏิบัติ (Performance skills) เพราะเป็นทักษะที่กำหนดไว้ในหลักสูตรว่า ผู้เรียนต้องปฏิบัติได้ เช่น ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ทักษะการเล่นดนตรี การรำ การร้องเพลง การทำงานบ้าน การปลูกพืช การทำงานประดิษฐ์ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ สามารถสอนได้เพียงแต่อาจมีคุณภาพมากน้อยแตกต่างกันไป แต่เมื่อสังเกตการสอนทักษะกระบวนการทางปัญญา เช่น การสอนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ จะพบว่า การสอนทักษะเหล่านั้น มีประสิทธิภาพน้อยกว่าการสอนทักษะกระบวนการปฏิบัติเนื่องจากกระบวนการคิด เป็นเรื่องที่ยากกว่ามีความเป็นนามธรรมสูงกว่า และมีความชัดเจนน้อยกว่าและหากจะวิเคราะห์เจาะลึกลงไปอีกโดยอาศัยหลักการสอนทักษะกระบวนการ จะพบว่า การที่จะสอนทักษะกระบวนการคิดให้ได้ผลดีนั้นต้องเริ่มต้น ที่ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจว่า ทักษะการคิดที่ต้องการสอนนั้นคืออะไร มีวิธีการหรือลำดับขั้นตอนการคิดอย่างไร จึงจะสามารถออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ทำตามวิธีการหรือลำดับขั้นตอนนั้นซึ่งจะ

ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง คือ รู้ และเข้าใจว่าการดำเนินการคิดตามกระบวนการนั้นเป็นอย่างไร และสามารถดำเนินการคิดตามกระบวนการนั้นได้จริง (ทศนา แหมมณี, 2557: 16)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึง ประสิทธิภาพหรือผลการเรียนอย่างรอบด้านของผู้เรียน ทั้งในมิติของด้านความรู้คิด ทักษะปฏิบัติ และด้านคุณลักษณะผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย และพัฒนา เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดความรู้ ทักษะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ให้เกิดกับผู้เรียน โดยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นโปรแกรม การพัฒนาครู เพื่อให้ครูเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และนำทักษะที่ได้จากโปรแกรมการพัฒนาครู ไปใช้จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเกิดทักษะทางด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และมีแนวทางการคิดใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อสร้างโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยการยืนยันของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 212 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 136 คน ได้มาโดยการเทียบจำนวนจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609)

3. การประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ผู้วิจัย ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ (Phases) ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

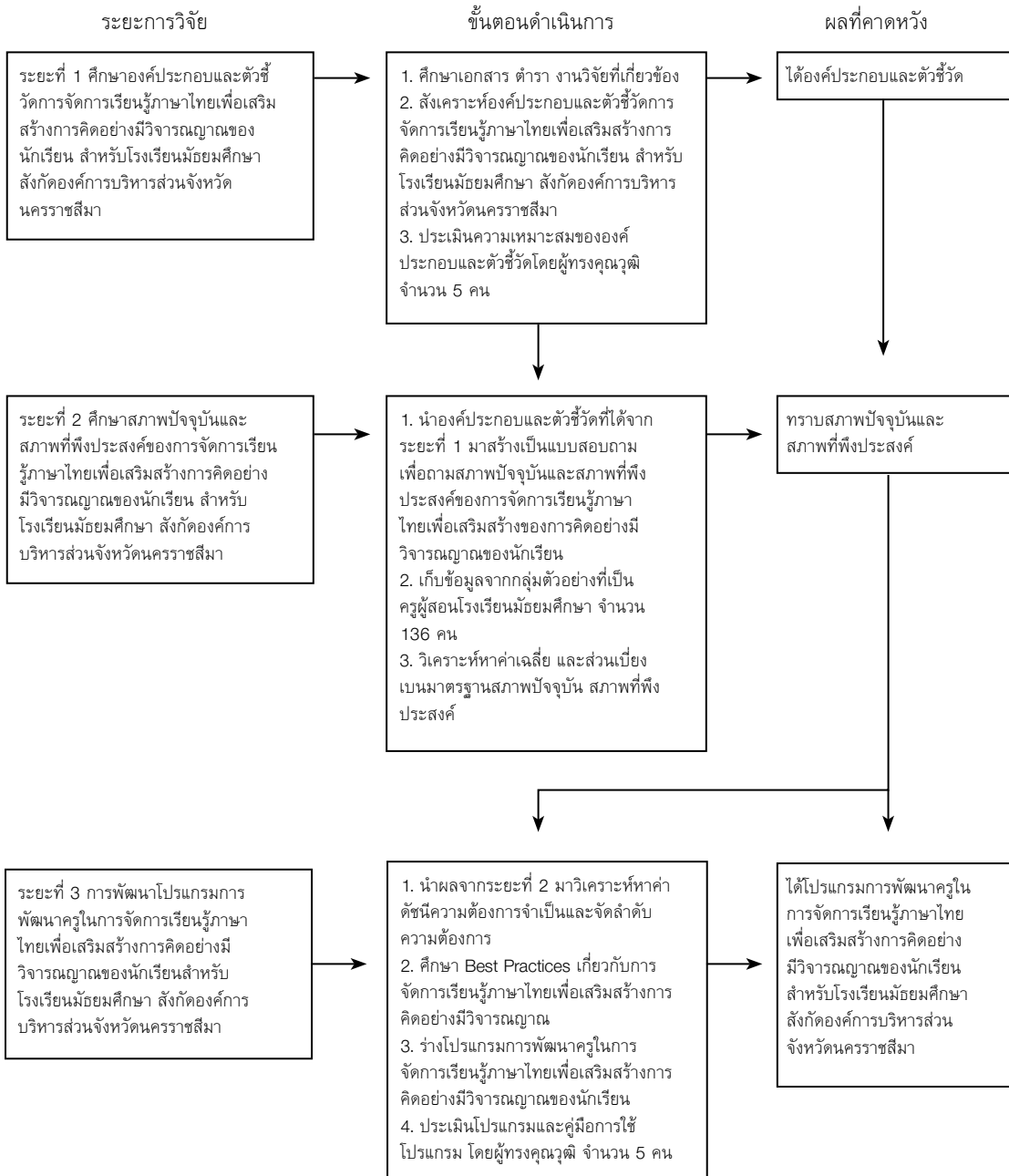
ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง แสดงโดยแผนภาพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. โปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมายของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมพัฒนาของโปรแกรม ประกอบด้วย 6 Module คือ 4.1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ 4.2) การพิจารณาความพร้อมของผู้เรียน 4.3) การกำหนดเนื้อหา 4.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.5) การประเมินผล และ 4.6) ข้อมูลป้อนกลับใช้ระยะเวลา 118 ชั่วโมง วิธีการพัฒนา ได้แก่ การอบรม และการพัฒนาตนเอง โดยดำเนินการพัฒนา 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ชั้นที่ 2 การพัฒนา ชั้นที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน และชั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ และมีตัวชี้วัด 23 ข้อ องค์ประกอบของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ 2) การพิจารณาความพร้อมของผู้เรียน 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) การประเมินผล และ 6) ข้อมูลป้อนกลับซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งในลักษณะเอกสาร วารสารทางวิชาการ ข้อมูลในองค์การรวมทั้งบทความวิจัย และยังได้รวบรวมข้อมูลดังกล่าวจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนักวิชาการและนักการศึกษา จนสามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สรุปได้ว่าผู้วิจัยใช้วิธีการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ซึ่งมาจาก หลายแหล่งที่มีทฤษฎีรองรับ และสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุและผลสามารถตรวจสอบความตรง (Validity) ได้ง่าย อาภรณ์ ภูวิทยาพันธ์ (2548: 28) ซึ่งสอดคล้องกับทิมมพร บุญมาก

(2558: 294) ได้วิจัยพัฒนาระบบพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การศึกษาคุณลักษณะผู้เรียน 3) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ 4) การกำหนดเนื้อหา 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) การประเมินผล 7) การให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากการนำระบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่เป็นหน่วยศึกษา พบว่ารูปแบบดังกล่าวส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านครูและนักเรียน ดังนี้คือ 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น จะเห็นได้จากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนการอบรมมีความรู้อยู่ในระดับน้อยและหลังการอบรม มีความรู้อยู่ในระดับมาก 2) ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้ ครูมีความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับ การดำเนินการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การเสนอสถานการณ์ปัญหา 2) การฝึกคิดเป็นรายบุคคล 3) การฝึกคิดเป็นกลุ่มย่อย 4) การนำเสนอและอภิปรายผลการคิด และ 5) การประเมินกระบวนการคิด ซึ่งสอดคล้องกับเพ็ญพิสุทธิ เนคมานุรักษ์ (2537: 85) ได้วิจัย และพัฒนารูปแบบการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นเสนองาน 2) ชั้นฝึกกระบวนการคิด ซึ่งแบ่งเป็น 2.1) ฝึกการคิดเป็นรายบุคคล 2.2) ฝึกการคิดเป็นกลุ่มย่อย 2.3) เสนอผลการคิด 3) ชั้นประเมินกระบวนการคิด และสอดคล้องกับสมชาย รัตนทองคำ (2545: 143 - 155) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษากายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่ารูปแบบการสอนมีชั้น

ตอน 6 ชั้น คือ 1) ชั้นนำ 2) ชั้นสอนและพัฒนาระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วย การคิดไตร่ตรองรายบุคคล การคิดไตร่ตรองระดับกลุ่มย่อย และการนำเสนอผลแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3) ชั้นสรุป 4) ชั้นพัฒนาทักษะ 5) ชั้นพัฒนาการนำไปใช้ และ 6) ชั้นประเมิน และสอดคล้องกับ ชญาภา นานันท์ (2556: 150 - 154) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านกระบวนการสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า องค์ประกอบกระบวนการสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณของครูประถมศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย การระบุประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูล การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การตั้งสมมุติฐาน การสรุปอ้างอิง และการตัดสินใจ

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ มีระดับปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ มีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การอบรม และการศึกษาด้วยตนเอง ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 8-9) การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนานตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งภาษาไทยถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิด ความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคน

ในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม ประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาการบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไทย (2553: ก-ง) ได้วิจัยเพื่อพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลจากการศึกษาวิจัยและพัฒนาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาวิชาเอกในกลุ่มสาระที่สอน มีภาระงานมาก ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีการวัดผล ประเมินผลไม่เหมาะสม ขาดการนิเทศติดตามการพัฒนาครู ขาดขวัญกำลังใจในการทำงานผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ขาดอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่ม 2) ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางวิชาการมากขึ้นแต่มีปัญหาอันเนื่องมาจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่าได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างและระบบบริหาร ทำให้มีภารกิจ

เพิ่มขึ้น เกิดวิกฤติการณ์ขาดแคลนครูผู้สอนในทุกช่วงชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้การไม่สามารถจูงใจคนที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นครู ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการอบรมผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ ปัญหาอุปสรรคของการจัดการเรียนรู้พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนยังไม่สามารถปรับและพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของผู้เกี่ยวข้อง พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานการกระจายอำนาจการบริหาร การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของเอกชนและครอบครัว ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ขาดกลไกที่จะจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการจัดการศึกษา และ 3) ผลการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของทีฆัมพร บุญมาก (2558: 294) ได้วิจัยพัฒนาระบบพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า สภาพการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ปัญหาการพัฒนาครูโดยรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการพัฒนาครูโดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก และความต้องการวิธีการพัฒนาครูจากความต้องการมากที่สุดไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การนิเทศภายใน การพัฒนาที่งานครู การอบรม เชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษา การวิจัย การพัฒนาตนเอง การสัมมนา การช่วยเหลือครูโดยตรง และการศึกษาต่อ

3. การสร้างโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิด

อย่างมีวิจาดนญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมายของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมพัฒนาของโปรแกรม และ 5) การประเมินผลโปรแกรม สำหรับโครงสร้างเนื้อหาและกิจกรรมการพัฒนาของโปรแกรมแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ระยะที่ 2 การพัฒนา ประกอบด้วย 6 Module ได้แก่ Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ Module 2 การพิจารณาความพร้อมของผู้เรียน Module 3 การกำหนดเนื้อหา Module 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Module 5 การประเมินผล และ Module 6 ข้อมูลป้อนกลับ โดยใช้ระยะเวลาการพัฒนา 118 ชั่วโมง ซึ่งวิธีการพัฒนา ได้แก่ การฝึกอบรม และการพัฒนาตนเอง ระยะที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน และระยะที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา และผลการจัดทำกรใช้คู่มือโปรแกรมพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจาดนญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 โปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 3 การนำโปรแกรมพัฒนาครูไปใช้ และส่วนที่ 4 การประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553: 175 - 183) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สร้างและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ คือ (1) วิสัยทัศน์ (2) หลักการ (3) วัตถุประสงค์ (4) เนื้อหา (5) กระบวนการ (6) โครงสร้าง และ (7) การวัดและประเมินผลกระบวนการของโปรแกรม

และสอดคล้องกับชญาภา น่วมบัณฑิตย์ (2556: 150-154) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูด้านกระบวนการสอนคิดอย่างมีวิจาดนญาณโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่ารูปแบบการพัฒนาครูด้านกระบวนการสอนคิดอย่างมีวิจาดนญาณ โรงเรียนประถมศึกษานขนาดเล็ก ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้สอดคล้องกับชนกพร จุฑาสงษ์ (2559: 257-266) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) โครงสร้างของโปรแกรม 5) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม และสอดคล้องกับสุทินนท์ ภัคดิวุฒิ (2556: 125-126) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้สร้างโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการของโปรแกรมพัฒนา การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรม โดยกระบวนการของโปรแกรมพัฒนา มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการ (Preparation) ประกอบด้วย 1 กิจกรรม: สำรวจประสบการณ์เดิม กิจกรรม 2: วางแผนร่วมกัน 2) ขั้นการบ่มเพาะ (Incubation) ประกอบด้วย กิจกรรม 3: สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด 3) ขั้นการเห็นแจ้ง (Insight)

ประกอบด้วย กิจกรรม 4: ประยุกต์แนวคิด และ กิจกรรม 5: การนำไปปฏิบัติ 4) ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินค่า ประกอบด้วย กิจกรรม 6: การนิเทศติดตามผลและประเมินผลร่วมกัน และ 5) ขึ้นเสริมสร้างความเข้มแข็ง ประกอบด้วย กิจกรรม 7: ให้ข้อมูลย้อนกลับและการเสริมแรง และกิจกรรม 8: การสัมมนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่พัฒนาขึ้นซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบระเบียบมีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนเป็นโปรแกรมที่สามารถนำไปใช้ ในการพัฒนาครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.
- ชญาภา นานันท์พิศ. (2556). *รูปแบบการพัฒนาครูด้านกระบวนการสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ศ., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม: มหาสารคาม,
- ชนกพร จุฑาสงษ์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ศ., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิพย์พร บุญมาก. (2558). *การพัฒนากระบวนการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ศ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคนานูรักษ์. (2537). *การพัฒนาแบบแผนพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรส่งเสริม สนับสนุนในเชิงนโยบายให้กับสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อจะได้พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อื่น ให้ได้องค์ความรู้ ในการพัฒนาตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

2.2 ควรนำโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ไปใช้ในการพัฒนาครูกับสถานศึกษาจริง

- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร: สกลนคร, คันสนีย์ วัชรคุปต์ และอุษา ชูชาติ. (2544). *ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ทศนา ชมณี และคณะ. (2557). *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวัฒน์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย”*. สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. ทศนา ชมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านความคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์, สมชาย รัตนทองคำ. (2545). *การพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษากายภาพบำบัด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. มหาวิทยาลัยขอนแก่น: ขอนแก่น, สுகนต์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคโนโลยีปริ้นติ้ง, สุธินันท์ ภักดิ์วุฒิ. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การพัฒนาผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไทย. (2553). *การพัฒนาองค์กรและบุคลากรแนวคิดใหม่ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. อาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์. (2548). *Career Development in Practice*. กรุงเทพฯ: เอชอาร์เซ็นเตอร์.
- Krejcie, V.R. and Morgan, W.D. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 608-609.